

ГРОМАДСЬКЕ ФОРМУВАННЯ ЯК ОДНА З ФОРМ ВЗАЄМОДІЇ НАСЕЛЕННЯ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ У СПРАВІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОГО ПОРЯДКУ НА ПРИКЛАДІ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

У зв'язку з продовженням реформування правоохоронної системи України залишається актуальним питання залучення до цього процесу широких верств населення, розробка та впровадження різних форм взаємодії громадськості та правоохоронних структур.

Науковий аналіз аспектів взаємодії правоохоронних органів держави з населенням був ретельно проведений в роботах О. М. Бандурки, О. І. Безпалової, В. О. Заросило, О. М. Музичука, О. С. Проневича, О. С. Юніна, О. Н. Ярмиша.

Правові основи участі громадськості у справі охорони публічного порядку закріплені в численних нормативно-правових актах і, перш за все, в статті 36 Конституції України, в якій декларується право громадян на особисту безпеку, право на свободу об'єднань у політичні партії та громадські організації для здійснення і захисту своїх прав і свобод (1).

Стаття 11 Закону України «Про Національну поліцію» зобов'язує цей правоохоронний орган здійснювати свою діяльність в умовах тісної співпраці та взаємодії з населенням, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями на засадах партнерства і спрямувати її на задоволення їхніх потреб (2). Стаття 89 цього ж Закону говорить про співпрацю та взаємодію поліції з громадськістю в якості необхідної умови ефективної роботи поліції: «Співпраця між поліцією та громадськістю спрямована на виявлення та усунення проблем, пов'язаних зі здійсненням поліцейської діяльності і сприяння застосуванню сучасних методів для підвищення результативності та ефективності такої діяльності» (2).

Також необхідно акцентувати увагу на такому важливому документі, який регламентує діяльність одного з основних підрозділів Національної поліції – службу дільничних офіцерів поліції, це – Наказ МВС України від 27.07.2017 року №650 «Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції», який вимагає організувати роботу цієї служби за такими напрямками, як:

- протидія злочинності, профілактика правопорушень та охорона публічного порядку за участю населення;
- співпраця з органами місцевого самоврядування, представниками територіальних громад, населенням, керівниками підприємств, соціальних, навчальних та культурних закладів, закладів захисту дітей з метою реалізації принципу взаємодії з населенням на засадах партнерства, обмін інформацією для подальшого її використання під час виконання службових обов'язків (3).

Розглянемо на прикладі Харківської області стан справ щодо організації

взаємодії Національної поліції та громадських формувань, залученням їх до заходів по охороні публічного порядку на вулицях та інших громадських місцях. В Законі України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» від 22.06.2000 року, законодавець визначає тільки одну форму такої участі, а саме: колективну в складі громадських формувань (4), і, в той же час, не регулює питання індивідуальної участі, наприклад, в якості громадського помічника дільничного офіцера поліції.

Згідно інформації ГУ Національної поліції в Харківській області протягом 2019 року на території регіону діяло 11 (359 членів) громадських формувань, в тому числі в сільській місцевості – 9 (317 членів). Протягом року разом з Національною поліцією проведено 298 рейдів та відпрацювань населених пунктів, зареєстровано до ЄРДР 65 повідомлень про кримінальні правопорушення, за порушення адміністративного законодавства затримано 341 особу (5). Аналізуючи ці показники, ми бачимо, що в порівнянні з 2017 та 2018 роками вони мають тенденцію до зниження, але розглядаючи та вивчаючи цю проблему більш детально, можна дійти висновку, що припинили свою діяльність ті громадські формування, які були не в змозі належним чином виконувати поставлені перед ними завдання щодо охорони публічного порядку. Ефективність діяльності певних громадських формувань не відповідала вимогам чинного законодавства та потребам територіальних громад. Керівництво Головного управління Національної поліції в Харківській області займає принципову позицію щодо діяльності Громадських формувань з охорони громадського порядку та державного кордону (далі-ГФ) і співпрацює тільки з тими ГФ, які в повній мірі дотримуються вимог закону щодо їх створення та функціонування. Прикладом такої співпраці може служити діяльність Громадського формування з охорони громадського порядку «Корпус громадської безпеки», яке створене в місті Дергачі Харківської області. Чисельність цього формування – 190 членів, основу і керівний склад сформовано з колишніх співробітників силових структур. За минулий рік зазначеним ГФ було проведено 112 сумісних з Національною поліцією заходів, в ході яких було зареєстровано до ЄРДР 14 повідомлень про скоєння кримінальних правопорушень, за порушення адміністративного законодавства було затримано 41 особу. Заслужує уваги участь членів цього ГФ у розкритті ряду квартирних крадіжок, скоєних місцевими мешканцями, надання дієвої допомоги працівникам поліції в затриманні громадян, які вчиняли злісну непокору законним вимогам працівників поліції.

Завдяки правильній організації взаємодії Національної поліції та ГФ зменшилась кількість правопорушень на вулицях та інших громадських місцях у місті Дергачі, має місце зменшення хуліганських проявів, кількості правопорушень, вчинених у стані сп'яніння, випадків реалізації спиртних напоїв неповнолітнім.

Аналізуючи стан публічного порядку на вулицях та інших громадських місцях держави і, в тому числі, на території Харківського регіону, ми робимо висновок, що на теперішній час мають місце позитивні зрушення, які сприяють стабілізації оперативної обстановки, але, поряд з цим, існують і певні проблеми. Не має сумніву в тому, що без залучення населення, активної участі територіальних громад, їх окремих представників принципового позитивного зрушення у справі забезпечення публічного порядку на вулицях та інших

громадських місцях досягти неможливо. Можна бути впевненим у тому, що чим більша частина населення села, селища чи міста буде задіяна у спільних з Національною поліцією заходах по забезпеченню публічного порядку на території свого населеного пункту, чим відповідальніше будуть ставитись до цього громадяни, чим різноманітнішими будуть форми цієї участі, чим більше будуть враховані регіональні особливості кожної конкретної місцевості, тим вагомішими будуть результати такої взаємодії

З урахуванням вищевикладеного, вважаємо за доцільне прийняти до уваги зазначений досвід, враховуючи, що одним з важливіших завдань Національної поліції є забезпечення належного стану публічного порядку і публічної безпеки, а також організація дієвої і ефективної взаємодії та співпраці з населенням при виконанні цього завдання, що є обов'язковою умовою досягнення позитивних зрушень в боротьбі зі злочинністю.

Список бібліографічних посилань:

1. Конституція України: від 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/254к/96-вр/print>.

2. Про Національну поліцію: Закон України: від 02. 07. 2015: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/laws/show/580-19>.

3. Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції: наказ Міністерства внутрішніх справ України: від 28. 07. 2017 №650: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: https://search.ligazakon.ua/1dok2.nsf/link1/RE_30909.html.

4. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону: Закон України: від 22. 06. 2000: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://search.ligazakon.ua/1dok2.nsf/link1/TOO1835.html>.

5. Управління превентивної діяльності ГУ НП в Харківській області. Звіт за результатами роботи органів та підрозділів за 12 місяців 2019 року, розділ 5, С. 1.

УДК 343. 9

Борис Георгійович ГОЛОВКО,

доцент кафедри фундаментальних та юридичних дисциплін факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат історичних наук, доцент

ORCID:<https://orcid.org/0000-0002-8815-5722>

ЗАЛУЧЕННЯ ГРОМАДСЬКИХ ПІДРОЗДІЛІВ ДО ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПРИКЛАДІ ДЕРЖАВИ ІЗРАЇЛЬ

У 1829 р. засновник Лондонської муніципальної поліції Роберт Піль сформулював низку вимог до організації і діяльності поліції («Peel's Principles Of Law Enforcement»). Серед них найважливіші: здатність поліції виконувати свої обов'язки залежить від громадського схвалення дій поліції; поліція повинна забезпечити добровільне співробітництво громадськості в добровільному дотриманні закону; щоб забезпечити і підтримувати повагу громадськості до неї і поліція має підтримувати зв'язок з громадськістю, адже згідно з історичною